

7 wskazówek, jak rozmawiać z Twoim dzieckiem

1. Rozmawiaj z dzieckiem spokojnie, robiąc często przerwy/pauzy. Czekaj kilka sekund po tym, jak Twoje dziecko skończy swoją wypowiedź, zanim Ty zaczniesz mówić. Twoja powolna, spokojna mowa będzie o wiele bardziej efektywna niż krytyczne uwagi lub rady w rodzaju „zwolnij” lub „spróbuj raz jeszcze, powoli”.

2. Zmniejsz liczbę pytań zadawanych Twojemu dziecku. Zamiast zadawać pytania, po prostu dodaj komentarz do tego, co powiedziało dziecko, dając mu do zrozumienia, że go słuchałeś. Dzieci mówią bardziej swobodnie, gdy wyrażają swoje pomysły, niż gdy odpowiadają na pytania dorosłych.

3. Używaj swojej mimiki i mowy ciała, by w ten sposób przekazać dziecku, że słuchasz tego, co mówi, a nie tego, w jaki sposób się wypowiada.

4. Znajdź kilka minut o stałej porze każdego dnia, kiedy poświęcisz dziecku całkowitą uwagę. W tym szczególnym czasie, kiedy rozmawiasz z dzieckiem, używaj powolnej, spokojnej mowy z wieloma pauzami. Taki spokojny czas może budować u małych dzieci zaufanie, upewniając je, że cieszysz się z ich towarzystwa.

5. Pomóż wszystkim członkom rodziny uczyć się słuchania oraz mówienia na zmianę. Dzieciom, zwłaszcza jąkającym się, łatwiej się rozmawia, gdy ich wypowiedź nie jest przerywana, ale gdy mają uwagę słuchaczy.

6. Obserwuj sposób komunikowania się z Twoim dzieckiem. Spróbuj wydłużyć ten czas, w którym dasz dziecku do zrozumienia, że go słuchasz i że ma ono dużo czasu, by mówić. Staraj się zmniejszyć krytykę, szybki sposób mówienia, przerywanie oraz zadawanie pytań.

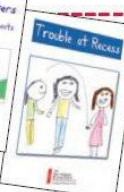
7. Przede wszystkim przekazuj dziecku, że akceptujesz się takim, jakie ono jest. Najbardziej pomocne będzie Twoje wsparcie, niezależnie od tego, czy dziecko w danej chwili się jąka, czy też nie.

Materiał został zebrany przez dr Rosalee C. Shenker.

Tłumaczenie: mgr Kamila Kuros

“...this is perhaps the best buy in the nation for information on children and stuttering.”

ASHA JOURNAL review

Visit the Web site for secure online ordering — www.stutteringhelp.org

Quantity Ordered Please send me...

If Your Child Stutters: A Guide for Parents** 64 pages	
— English edition, Publication No. 0011	\$2
— Spanish translation, Publication No. 0015	\$2
Stuttering and Your Child: Help for Parents*	
— 30-minute English & Spanish DVD No. 0073	\$10
La Tartamudez y Su Niño	
— 30-minute English & Spanish DVD No. 0073	\$10
Stuttering and Your Child: Q&A** 64 pages	
— English edition, Publication No. 0022	\$2
— Spanish translation, Publication No. 0027	\$2
Trouble at Recess 30-page book for kids	
— Publication No. 0034	\$5
Sometimes I Just Stutter 40-page book for kids	
— Publication No. 0031	\$2
Stuttering: Straight Talk for Teachers*	
— 20-minute DVD and book No. 0126	\$10
Stuttering for Kids by Kids	
— 12 minute DVD No. 0172	\$10

I enclose a donation for this worthwhile cause \$ _____

Send to: **The Stuttering Foundation** Total Enclosed \$ _____
P.O. Box 11749, Memphis, TN 38111-0749 U.S. Funds Only

Name _____
Address _____
City/State/Zip _____

03/08

*Videos available in VHS and PAL format

**Some of the professionals who authored these materials: Edward G. Conture, Ph.D., Vanderbilt University; Richard E. Cutler, Ph.D., University of Arizona; Carl Dell, Jr., Ph.D., Eastern Illinois University; Jane Fraser, The Stuttering Foundation; Hugo H. Gregory, Ph.D., Northeastern University; Barry Guitar, Ph.D., University of Vermont; Diane Hill, M.A., Northeastern University; Peter Ramig, Ph.D., University of Colorado-Boulder; Lisa Scott, Ph.D., The Florida State University; C. Woodruff Starkweather, Ph.D., Temple University; and Patricia Zebrowski, Ph.D., University of Iowa.

THE
STUTTERING
FOUNDATION®

A Nonprofit Organization
Since 1947—Helping Those Who Stutter

3100 Walnut Grove Road, Suite 603
P.O. Box 11749 • Memphis, TN 38111-0749

info@stutteringhelp.org

800-992-9392

www.stutteringhelp.org www.tartamudez.org

Jąkanie a dziecko bilingwalne

THE
STUTTERING
FOUNDATION®

A Nonprofit Organization
Since 1947—Helping Those Who Stutter

www.stutteringhelp.org

www.tartamudez.org

Jąkanie a dwujęzyczne dziecko

Zgodnie z ostatnim amerykańskim spisem statystycznym, jedna osoba na siedem, lub też 31,8 miliona ludzi w Stanach Zjednoczonych mówi w domu w języku innym niż angielski. Nie wiadomo, jak wielu ludzi, którzy się jąkają, jest dwujęzycznych, ale można bezpiecznie oszacować, że co najmniej pół miliona ludzi w Stanach Zjednoczonych, którzy są dwujęzyczni, także się jąka.

Badania pokazały, że dziecięce umiejętności językowe mogą wpływać na ich płynność mowy. U wielu małych dzieci, w początkowych etapach tego zaburzenia, jąkanie będzie się nasilać, gdy będą one używać:

- nowego lub bogatszego słownictwa;
- skomplikowanych struktur gramatycznych, takich jak dłuższe zdania zawierające słowa np.: *i, ale, lub, ponieważ*.

W wielu programach terapeutycznych zaleca się, aby, rozmawiając z małymi dziećmi, używać najlepiej prostego języka. Ale co zrobić, jeśli Twoje dziecko mówi w więcej niż jednym języku?

Co to jest dwujęzyczność?

Aktualnie nie ma jednego sposobu, by zdefiniować, czym jest bilingwizm. Chociaż wiele definicji mogłoby wskazywać, że – następująca definicja mogłaby być najbardziej odpowiednia dla małych dzieci – dwujęzyczność odnosi się do tych dzieci, które mówią/do których mówiło się w dwóch (lub więcej) językach w domu, od urodzenia, i do tych, do których mówi się w jednym lub w obu językach w ciągu dnia/w szkole.

Niektóre dzieci są również określane jako osoby uczące się drugiego języka. Dziecko, które w domu od urodzenia mówi/mówiło tylko w jednym języku, a po trzecim roku życia jest wystawione na działanie drugiego języka, jest dzieckiem przyswajającym drugi język.

Jak bilingwizm/nauka drugiego języka wpływa na płynność mowy?

W przypadku małych dzieci, które są dwujęzyczne lub przyswajają drugi język, jąkanie może być zauważone, kiedy:

- Dziecko w jednym zdaniu miesza słowa z obu języków (ang. code mixing). Jest to normalny proces, który pomaga dziecku rozwijać jego umiejętności w słabszym języku, ale może wywołać nasilenie objawów niepełności.
- Dziecko ma trudności w znalezieniu właściwego słowa, by wyrazić to, co chce powiedzieć – jest to wynik nasilenia się objawów rozwojowej niepełności mowy.
- Dziecko ma trudności, gdy używa zdań złożonych w jednym lub obu językach, w porównaniu z dziećmi w tym samym wieku. Co więcej, takie dziecko może robić błędy gramatyczne. Rozwijająca się biegłość w obu

językach może być stopniowa, zatem rozwój pomiędzy dwoma językami może być nierówny.

- Dołączenie drugiego lub trzeciego języka pomiędzy trzecim a piątym rokiem życia może powodować jąkanie, które staje się bardziej nasilone. Jednakże może się to stać tylko w przypadku, kiedy:

- (1) dziecko doświadcza trudności w jego pierwszym języku,
- (2) jeden język jest używany w większym stopniu niż pozostałe,
- (3) dziecko opiera się/sprzeciwia mówieniu w drugim, czyli tym dodatkowym języku.

Zalecenia i sugestie dla rodziców

Czy mówienie do dziecka w domu w dwóch językach może zwiększyć prawdopodobieństwo, że zacznie się ono jąkać?

Nie znaleziono dowodów, które sugerowałyby, że mówienie w dwóch językach w domu od urodzenia powoduje jąkanie. Właściwie może to być najlepszy czas i najlepszy sposób, by wprowadzić drugi język.

Moje dziecko przyswajało dwa języki w domu od urodzenia i teraz zaczęło się jąkać. Co powinnam/powiniennem zrobić?

Jeśli Twoje dziecko jest dwujęzyczne i zaczyna się jąkać, zalecamy następujące czynności:

1. Kontroluj jąkanie dziecka w najmocniejszym języku, jako że w nim będzie zauważone najczęstsze jąkanie.
2. Postępuj zgodnie z zaleceniami dotyczącymi zapobiegania jąkaniu przedstawionymi w innych publikacjach Stuttering Foundation, które można znaleźć na stronie internetowej: www.stutteringhelp.org.
3. Jeśli jąkanie utrzymuje się dłużej niż sześć miesięcy, odwiedź logopedę specjalizującego się w jąkaniu.
4. Unikaj mieszania słownictwa z obu języków, kiedy rozmawiasz z dzieckiem. Innymi słowy, mów do dziecka cały czas w jednym języku.
5. Pozwalaj dziecku mieszać słownictwo w obu językach, ale wówczas modeluj słowa w pierwszym, podstawowym języku. Nie proś dziecka, by powtarzało Twój wzór wymowy.

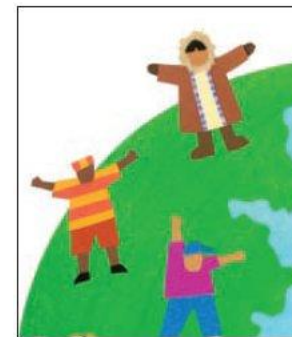
Czy wprowadzenie mojemu dziecku dodatkowego (drugiego, trzeciego itd.) języka pomiędzy trzecim a szóstym rokiem życia sprawi, że bardziej prawdopodobnym będzie, iż zacznie się ono jąkać?

Nie ma żadnych informacji, że uczenie dziecka kolejnego języka wywołuje jąkanie. Dodatkowe języki są często wprowadzane około czwartego roku, który może być wiekiem krytycznym zarówno dla nauki języka, jak i dla jąkania. **Jednakże jeśli język Twojego dziecka nie rozwija się właściwie dla jego wieku lub zauważasz początki oznak jąkania, możesz wstrzymać się z wprowadzeniem dodatkowego języka, aż dziecko skończy sześć lat.** Literatura sugeruje, by wprowadzać drugi język około lub nawet po szóstym roku życia, kiedy dziecko osiągnie biegłość językową.

Moje dziecko ostatnio zaczęło przyswajać dodatkowy język i zaczęło się jąkać. Co powinnam/powiniennem zrobić?

Jeśli Twoje dziecko przyswaja drugi język lub jest dwujęzyczne i rozpoczęło naukę kolejnego języka, a zaczyna się jąkać, zalecamy:

1. Pomóż Twojemu dziecku z nowymi/trudnymi słowami przez podpowiadanie konkretnego słowa, kiedy wiesz, co to jest. Na przykład możesz wesprzeć swoje dziecko, dając mu pierwszą głoskę danego słowa lub dostarczając mu wskazówki związanej ze znaczeniem tego słowa.
2. Kiedy rozmawiasz z Twoim dzieckiem, unikaj mieszania słów z obu języków w tym samym zdaniu lub zdaniach.
3. Pozwól Twojemu dziecku używać słów z obu języków, kiedy ono mówi.
4. Kiedy zauważysz, że Twoje dziecko ma trudności, gdy używa słownictwa lub gramatyki mocniejszego języka, jest bardzo ważne, byś powtórzył to, co dziecko mówi, w prostszej formie. Kontynuuj, dopóki dziecko będzie w stanie formułować w prostszy sposób dłuższe zdania.

Zalecenia i sugestie dla logopedów

Kiedy pracujesz z dzieckiem mówiącym w dwóch (lub więcej) językach, zalecamy kolejno:

1. Uważnie określ nature tego braku płynności, by ustalić, czy dziecko jąka się, czy po prostu boryka się z rozwojem językowym w obu językach. Dobrym początkiem będzie pobranie próbek wypowiedzi, by dokonać rozróżnienia pomiędzy zwykłą niepełnością mowy (ang. normal speech disfluencies, NSDs), która może być charakterystyczna dla przyswajania drugiego języka aniżeli dla jąkania.
2. Porównaj rodzaje i częstotliwość niepełności pomiędzy dwoma mówionymi językami, żeby zobaczyć, czy niepełności te można zauważyć w obu językach. Jeśli wyższy procent zwykłej niepełności mowy pojawia się tylko w jednym języku, może być spowodowany bardziej ograniczoną sprawnością w tym języku niż jąkaniem.
3. Jeśli rozpoczynasz bezpośrednią terapię jąkania, ćwicz dziecko w jego mocniejszym języku i kontroluj słabszy język (języki), by określić, czy efekty terapii są przenoszone, gdy drugi język zaczyna być bardziej rozbudowany.
4. Kiedy dziecko sprzeciwia się mówieniu w drugim języku, próbuj znaleźć powód, dlaczego tak się dzieje. Często dziecko może być przeroszone, by przedstawiło coś w drugim języku i to może być powód jego sprzeciwu. Nigdy nie zmuszaj, jako że jest to wywieranie nacisku na dziecko.